

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/172/2017
Identifikačné číslo spisu: 8111211023
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2019
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8111211023.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne BENC, s.r.o., so sídlom v Prešove, Jesenná 8, zastúpenej JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom Prešove, Jesenná 8, proti žalovaným 1/ Prešovskému samosprávnemu kraju, so sídlom v Prešove, Námestie Mieru 2 a 2/ Mestu Prešov, so sídlom v Prešove, Hlavná 73, zastúpenému JUDr. Alojzom Naništom, advokátom v Prešove, Sládkovičova 8, o náhradu za užívanie nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8C/88/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. mája 2017 sp. zn. 4Co/83/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovaným náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 7. marca 2014 č. k. 8 C 88/2011 - 688 zamietol žalobu, ktorou sa ešte pôvodná žalobkyňa (CORYN, s.r.o., so sídlom v Prešove, Jesenná 8) na oboch žalovaných (po vzatí žaloby späť a zastavení konania proti pôvodnej žalovanej 3/ v osobe Slovenskej republiky, konajúcej prostredníctvom Slovenskej správy ciest) domáhala zaplata 33 184,98 € s 9,25% úrokom z omeškania ročne od 20. apríla 2011 do zaplata a ďalších 1 182,67 € s rovnakým úrokom z omeškania za rovnaké obdobie; rozhodnutie o trovách konania potom vyhradil samostatnému uzneseniu. Zamietnutie žaloby, požadujúcej vydanie bezdôvodného obohata predstavaného zastavaním pozemkov vo vlastníctve žalobkyne stavbami vo vlastníctve žalovaných a užívaním takýchto pozemkov spolu so stavbami bez poskytovania žalobky adekvátnej náhrady založil na závere o dôvodnosti námietky žalovaných premlčaním žalobou uplatneného práva, keď v tomto prípade sa žalobkyňa o bezdôvodnom obohatení i osobách na jej úkor sa obohacujúcich dozvedela najneskôr povolením vkladu jej vlastníckeho práva do katastra 17. apríla 2007 a požiadavku na náhradu za užívanie nehnuteľností za obdobie od 20. apríla 2007 do 3. mája 2008

uplatnila až žalobou podanou 20. apríla 2011, teda už po uplynutí subjektívnej premlčacej doby podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. z.“), pričom tu nešlo o možnosť podradenia vzťahu strán sporu (skôr účastníkov konania) pod režim Obchodného zákonníka (zákona č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „Obch. z.“) s dlhšou (štvorročnou) premlčacou dobou, nakoľko požiadavka žalobkyne tu nemala charakter podnikateľskej činnosti (ale ochrany jej vlastníckeho práva) a to isté platilo u žalovaných (ako subjektov verejného práva, zabezpečujúcich verejnú potrebu).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) v poradí druhým rozsudkom z 25. mája 2017 sp. zn. 4Co/83/2016 o odvolaní podanom ešte pôvodnou žalobkyňou rozhodol tak isto ako prvým rozsudkom z 20. mája 2015 sp. zn. 4Co/146/2014 (ktorý bol však uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky - ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ - z 23. júna 2016 sp. zn. 7 Cdo 38/2016 zrušený a vec vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie), teda pripustil zmenu na strane žalobkyne náhradou tej pôvodnej dnešnou a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Popri konštatovaní splnenia podmienok na zmenu v osobe žalobkyne podľa § 80 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z. z., ďalej len „C. s. p.“) v dôsledku uzavretia pôvodnou žalobkyňou a osobou majúcou nastúpiť na jej miesto zmluvy o postúpení pohľadávok a so zreteľom na zrušenie prvého rozsudku odvolacieho súdu dovolacím súdom ako celku (vrátane rozhodnutia o zmene) sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 1 aj 2 C. s. p.) zdôrazňujúc, že uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia nevznikol z dôvodu podnikateľskej činnosti žalobkyne, ale ako prostriedok ochrany jej vlastníckeho práva. Žalobkyňa už pri nadobúdaní nehnuteľností (pozemkov) mohla vedieť o ich zastavaní pozemnými komunikáciami vo vlastníctve žalovaných a hoci účelom podnikateľskej činnosti je dosahovanie zisku, predmetom podnikania nemôže byť jeho založenie na uplatňovaní nárokov z bezdôvodného obohatenia, argumentoval tiež odvolací súd, poukazujúci i na iné svoje rozhodnutia v obdobných veciach (sp. zn. 6Co/75/2012 a 3Co/21/2017), ktorými boli konštatované 1/ neexistencia právnej skutočnosti odôvodňujúcej použitie Obch. z. a 2/ nedostatok súvisu nárokov uplatňovaných žalobkyňou s jej podnikateľskou činnosťou.

3. Aj proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, tentoraz už v režime C. s. p., len proti potvrdzujúcemu výroku a s vyvodzovaním prípustnosti dovolania z ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/, resp. a/ C. s. p. Podľa dovolateľky dosiaľ nebola dovolacím súdom riešená právna otázka, či pri uplatnení nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov zastavaných pozemnými komunikáciami a pozemkov výstavbou pozemných komunikácií dotknutých, ak je účastníkom konania podnikateľ pri výkone jeho podnikateľskej činnosti na jednej strane a verejnoprávna korporácia na strane druhej pri zabezpečovaní verejných potrieb v zmysle príslušných zákonov (zákona č. 135/1961 Zb. a zákona SNR č. 369/1990 Zb. - pozn. dovolacieho súdu) je tento vzťah záväzkovým vzťahom v zmysle § 261 ods. 2 Obch. z., na ktorý je vo vzťahu k otázke premlčania uplatneného nároku potrebné aplikovať § 397 Obch. z. o premlčaní. Ak by mal dovolací súd za to, že dovolaním kladená otázka už bola riešená, odvolací súd sa pri jej riešení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, reprezentovanej jeho rozhodnutiami sp. zn. 5 M Obdo 4/2011, 6 M Obdo 1/2009, 3 M Obdo 1/2010, 4 Cdo 90/2013 a 5 Cdo 109/03 (ostatné R 5/2005), od rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 214/04 a tiež od niektorých ďalších rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky a Ústavného súdu Českej republiky, argumentovala žalobkyňa, navrhujúca zrušenie dovolaním napádanej časti rozsudku odvolacieho súdu i rozsudku súdu prvej inštancie ako celku s vrátením veci na ďalšie konanie prvoinštančnému súdu.

4. Žalovaný 1/ navrhol dovolanie zamietnuť, stotožňujúc sa predovšetkým so záverom nižších súdov, že v prípade požiadavky žalobkyne ide o ochranu jej vlastníckeho práva a nie o výkon jej podnikateľskej činnosti; žalovaný 2/ potom navrhol dovolanie odmietnuť, majúc za to, že toto jednak nie je prípustným pre vyvodzovanie prípustnosti dovolania pre právne posúdenie veci súčasne z § 421 ods. 1 písm. a/ aj b/ C. s. p., okrem toho však nie je ani dôvodným, nakoľko odvolací súd v tomto prípade rozhodol v súlade so svojou ustálenou a dostatočne konzistentnou rozhodovacou praxou.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§

427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech boli vydané obe napádané rozhodnutia (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia i podmienky jej zastúpenia a spísania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Odôvodnenie, prečo bol namieste takýto postup (§ 451 ods. 3 veta prvá C. s. p.), uvádza v nasledovných bodoch.

6. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú potom vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 C. s. p.

7. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 C. s. p. (tu porovnaj 2 Cdo 203/2016 a 6 Cdo 113/2017).

8. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k znemožneniu meritórnemu dovolaciemu prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v jednotlivých písmenách ustanoveniach § 421 ods. 1 C. s. p. ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (tu porovnaj i 1 Cdo 126/2017, 1 Cdo 206/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 7 Cdo 20/2017 či 8 Cdo 186/2016).

9. V danom prípade žalobkyňa vyvodzovaním prípustnosti svojho dovolania z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ aj b/ C. s. p. (dvoch z celkom troch zákonom predpokladaných možností) navodzuje dojem prezentovaný i vyjadrením žalovaného 2/ k dovolaniu, teda že tu v skutočnosti ide o vnútornú rozpornosť dovolania, plynúcu z nutnosti vylúčenia (bez ďalšieho) súčasnej existencie príslušných predpokladov prípustnosti dovolania (keďže prípustnosť dovolania nemožno odôvodňovať tým, že určitá právna otázka je rozhodovacou praxou odvolacieho súdu riešená ustáleno a zároveň, že takáto - rovnaká - otázka dovolacím súdom ešte riešená nebola, pretože takéto odôvodnenie prípustnosti dovolania vo svojej podstate znamená odôvodnenie dovolania neprípustným dovolacím dôvodom - v tejto súv. porovnaj najmä 6 Cdo 123/2017, resp. i 6 Cdo 203/2016). Ak by to tak naozaj bolo, dovolanie by bolo zrelé na odmietnutie podľa § 447 písm. f/ C. s. p., v tomto konkrétnom prípade však z obsahu dovolania nevyplýva záujem dovolateľky na uplatňovaní dvoch vzájomne nezlučiteľných predpokladov prípustnosti dovolania popri sebe, ale výlučne snaha eliminovať pre ňu nežiadúci stav nestotožnenia sa dovolacieho súdu s tým predpokladom, ktorý ona favorizuje (môžbyť i s vedomím lepšej oboznámenosti dovolacieho súdu s jeho judikatúrou a z toho plynúcej možnosti vyvrátenia ním tvrdenia o doterajšom neriešení dovolaním kladenej právnej otázky) a pre tento prípad argumentovať rozhodnutiami dopadajúcimi len na podobné prípady, od ktorých sa odvolací súd odklonil, pričom svoj odklon presvedčivo neodôvodnil.

10. Pri vyjdení z tohto východiska žalobkyni nešlo dať za pravdu ako v tom, žeby ňou kladená otázka bola otázkou dosiaľ v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu neriešenou, tak ani v tom, žeby sa odvolací súd mal dopustiť pri riešení takejto otázky odklonu od už ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Pre tento účel je žiadúce podotknúť, že z pohľadu existencie riešenia či jeho významového protikladu v podobe doterajšieho neriešenia otázky a inak aj z pohľadu možností dovolacieho súdu zaoberajúceho sa problémom neskôr v prvom prípade (tu rozumej povinnosť na predloženie veci veľkému senátu v prípade problému s akceptovaním skoršieho riešenia) je bez právneho významu, ktorý senát ktorého kolégia najvyššieho súdu otázku riešil (z ktorého dôvodu je i argumentácia vo veci prejednávanej občianskoprávnym kolégiom najvyššieho súdu za pomoci rozhodnutí z obchodnoprávneho kolégia rovnakého súdu absolútne v poriadku).

11. Najvyšší súd totiž problém dopadu ustanovenia § 261 ods. 2 Obch. z. na ním regulované právne vzťahy riešil opakovane v rámci viacerých rozhodnutí vrátane tých, na ktoré sa poukazovalo dovolaním, práve táto skutočnosť však znemožňovala prisvedčiť názoru žalobkyne, podľa ktorého ňou kladená otázka dosiaľ riešená nebola, pričom rozhodnutia použité v rámci dovolacej argumentácie boli zároveň praktickým svedectvom toho, že v prejednávanej veci sa od nich odvolací súd neodklonil.

12. Rozsudok z 26. novembra 2003 sp. zn. 5 Cdo 109/03 (uverejnený ako R 5/2005) totiž riešil len všeobecnú charakteristiku výkonu, resp. prevádzkovania podnikateľskej činnosti právnickou osobou bez možnosti považovania za takúto činnosť akejkoľvek činnosti zapísanej v rámci predmetu podnikania v obchodnom registri (výlučne s poukazom na judikovaným rozhodnutím definovaný atribút aktivity smerujúcej k dosiahnutiu zisku, ktorú aktivitu treba práve pri nadobúdaní zastavaných pozemkov s vedomím takéhoto zastavania považovať - s výnimkou definovanou, avšak neprijímanou odvolacím súdom - za spornú).

13. Uznesenie z 22. augusta 2013 sp. zn. 4 Cdo 90/2013 dovolaním kladenú právnu otázku vôbec neriešilo (priamo), keďže týmto rozhodnutím došlo len k zrušeniu rozhodnutí nižších súdov a k vráteniu veci na ďalšie konanie Okresnému súdu Prešov pre nenáležité odôvodnenie prijatých záverov takýchto súdov (čiže bez zaujatia stanoviska dovolacieho súdu k problému aký vzťah ešte možno a aký naopak už nemožno pod režim ustanovenia § 261 ods. 2 Obch. z. podradiť).

14. Z pohľadu cieľa sledovaného dovolaním potom najzásadnejšími boli uznesenia senátov obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 15. decembra 2010 sp. zn. 6MOBdo/1/2009, z 31. marca 2011 sp. zn. 3 MOBdo 1/2010 a z 30. júna 2011 sp. zn. 5MOBdo 4/2011 (všetky inak vydané v konaniach, v ktorých žalobcami boli dodávatelia liečiv a zdravotníckych pomôcok, žalovanou Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s. a dovolateľom generálny prokurátor Slovenskej republiky), tieto rozhodnutia však v rámci nimi posudzovaných právnych vzťahov konštatovali len nutnosť podradenia vzťahu pod režim ustanovení Obch. z. o obchodných záväzkových vzťahoch (vrátane úpravy premlčania) vo všetkých prípadoch, v ktorých šlo strany vzťahu považovať za zodpovedajúce zákonom ustanovenej definícii (na jednej strane definícii podnikateľa pri výkone jeho podnikateľskej činnosti a na strane druhej definícii buď štátu, samosprávnej územnej jednotky alebo právnickej osoby zriadenej zákonom ako verejnoprávnej inštitúcie, pokiaľ sa vzťah týka zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky). Nemôže byť pritom pochybnosti o tom, že zo záverov formulovaných tu spomínanými rozhodnutiami nevyplýva len pozitívne riešenie problému (ktorý vzťah sa časťou Obch. z. o obchodných záväzkových vzťahoch spravuje), ale i jeho opak v podobe riešenia negatívneho (teda to, že na vzťahy vymykajúce sa z akéhokoľvek do úvahy prichádzajúceho dôvodu z rámca príslušnej zákonnej definície príslušná časť Obch. z. nedopadá).

15. V prejednávanej veci však vecnému prejednaniu dovolania bránila najmä taká formulácia ním kladenej otázky, ktorá nielenže súdu majúcemu otázku zodpovedať sugerovala (podsúvala) i záver, že status žalobkyne ako podnikateľky pri výkone jej podnikateľskej činnosti treba považovať za nesporný (hoci ak by to malo byť tak, neexistovala by iná správna odpoveď, než tá priamo vyplývajúca z označených rozhodnutí pod 14. zhora), ale sa ňou zastierala skutočná podstata otázky a síce popieranie zo strany dovolateľky správnosti toho skutkového zistenia oboch nižších súdov, podľa ktorého v tejto veci práve aj o výkon podnikateľskej činnosti (popri samotnom nikým nespochybňovanom podnikateľskom statuse) nejde, spojené so snahou o revíziu takéhoto skutkového zistenia spôsobom žalobkyňi konvenujúcim. Nakoľko však úlohou dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci nie je riešenie skutkových otázok a dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 C. s. p.), namiesto bol záver o nesplnení si dovolateľkou povinnosti vymedziť uplatnený dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie veci) spôsobom uvedeným v § 431 až 435 C. s. p. (predovšetkým neučinením zadosť povinnosti podľa § 432 ods. 2 C.s.p. uviesť, v čom nad rámec skutkového zistenia o nedostatku súvisu uplatňovania nárokov žalobkyne s výkonom jej podnikateľskej činnosti má spočívať právne posúdenie veci, ktoré sa pokladá za nesprávne a v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia).

16. So zreteľom na práve uvedené dovolaciemu súdu neostávalo iné, než dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. f/ odmietnuť.

17. Takýto výsledok dovolacieho konania, obdobný jeho zastaveniu (§ 256 ods. 1 C.s.p. per analogiam) zaviniła žalobkyňa a právo na náhradu trov v ňom preto vzniklo žalovaným (§ 438 ods. 1 C. s. p.). Dovolací súd spôsobom uvedeným v druhej vete výroku tohto svojho uznesenia preto rozhodol o nároku na náhradu trov (§ 262 ods. 1 C. s. p.) s tým, že výška náhrady a v tomto prípade u žalovaného 2/ tiež platobné miesto budú určené samostatným uznesením vyššieho súdneho úradníka súdu prvej inštancie (§ 262 ods. 2 a § 263 ods. 1 C.s.p.).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.